

JOODSCHE WIJSHEID

Enige minder bekende uitspraken en verhalen uit den Talmoed.

I door Prof. Dr. JOH. DE GROOT

DE JOODSCHE TALMOED BEVAT ALLERLEI spreuken, verhalen, verklaringen, wetten, zeer verschillend van soort en waarde. Toen de Thora (Wet van Mozes) afgesloten was, werden de gezegden van de geleerden mondeling overgeleverd en pas opgeschreven in de eerste eeuwen van onze jaartelling. Eerst wilde men dit heelemaal niet doen. Er was nog in de derde eeuw na Christus een Palestijnsche geleerde Jood die zeide: „Wie de gezegden opschrijft, is als iemand die de Wet (van Mozes) verbrandt.” Het feit dat de Christelijke kerk haar heilige boeken had en liet overschrijven (het Nieuwe Testament), zal wel van invloed geweest zijn op de schriftelijke fixeering der Joodsche mondelinge tradities.

Nu waren deze mondelinge gezegden van beroemde en minder beroemde rabbijnen ontzaglijk groot in aantal. Een overdrijvende zoon van het oude volk zegt, dat wel vierhonderd kameelen zouden kunnen worden beladen met de mondelinge Joodsche verklaringen van Azel tot Azel (dat is van 1 Chronieken 8 : 37 tot 9 : 43); en één rabbijn beschikte wel over dertien kameelladingen van allerlei moeilijkheden over een klein onderdeel van de Wet van Mozes.

Een achterkleinzoon van Gamaliël, den leermeester van Paulus, den „leeraar der wet, in waarde gehouden bij al het volk,” (Handelingen 5 : 34.) is begonnen met de verzameling en opteekening van de mondeling overgeleverde wetten, en in de navolgende eeuwen heeft men gezift, gekeurd, goedgekeurd, afgekeurd, verzameld, en zoo eenheid gebracht in den chaos.

Wij willen uit die oude — buiten Joodsche kringen weinig bekende — verzamelingen hier iets mededeelen. Het grootste gedeelte van den Talmoed is voor het grootte publiek, zelfs voor het Bijbelsch geïnteresseerde publiek, saai en vervelend. Hij is als een moeras — maar hier en daar groeien er mooie bloemen in: rake gezegden, fijn-luimige verklaringen, stukjes folklore, mooie zedekundige opmerkingen, aardige verhalen. Bij de lezers van Timotheüs rekenen wij op belangstelling, als wij een greep doen uit het vele interessante, dat het oude, stoffige boek toch biedt. De verklaringen of opmerkingen tusschen haakjes, alsmede de opschriften zijn van den schrijver dezer regelen afkomstig, al het andere is woordelijk de inhoud van den Talmoed. ☞

☞ God is overal ☞

Een ongeloovige zeide tot Rabbi Gamaliël: „Als tien menschen, zegt gij, zich vereenigen tot het gebed, daalt God in hun midden tot hen af. Hoeveel Goden hebt gij dan (daar er op vele plaatsen tegelijk zulke biddende gemeenschappen kunnen zijn)?” De rabbi riep den slaaf van den ongeloovige en zeide tot hem: „Waarom laat gij de zon binnenkomen in het huis van een ongeloovige?” „Omdat,” zoo antwoordde de slaaf, „de zon schijnt over de geheele wereld.” „Welnu,” zeide de rabbi tot den ongeloovige, „ieder mensch heeft zijn deel aan de zon; en zou God dan niet zijn voor iederen?” (Deze uitspraak herinnert aan Mattheüs 5 : 45: „God doet Zijne zon opgaan over boozen en goeden.”)

372

GEESTELIJK VOEDSEL

Personen en gedachten uit den Bijbel.

IN DEN VREEMDE HEB IK DIT NIEUWSTE werk van H. W. Creutzberg gelezen, en er buitengewoon van genoten. Telkens heb ik het daarna weer eens in stille uren een oogenblik ter hand genomen.

Van de Bijbelsche personen, er in behandeld, worden korte schetsen gegeven, pittig, boeiend, die hun karakter van verschillende zijden belichten, de drijfveeren hunner handelingen aanwijzen, en hun diep-innerlijk leven voor ons blootleggen. Daardoor worden ze ons heel dichtbij gebracht, en zóó echt eenvoudig-menschelijk aan ons voorgesteld, dat het ons een oogenblik is, als leefden we hun tijd mee, als zagen we in blijde herinnering die sterke karakters, die prachtmenschen als Gideon, Nehemia, en anderen.

Doch niet alleen, dat wij er oude Bijbelsche helden meer door leeren hoogachten en liefhebben — telkens wordt ons ook een wenk voor het eigen leven gegeven. Eigenlijk geen wenk van den schrijver; het is meer een aanvoelen als zoodanig, een toetsen van ons eigen leven aan dat dier grooten. Bijzonder trof mij dit bij de schets van Jericho's muren, maar eigenlijk telkens zoo even, heel fijntjes.

De gedachten behandelen het „Onze Vader,” „De eerste verzoeking,” en het „Lied der Verzekerdheid.” (Rom. 8.)

Misschien zal hier en daar een lezer zeggen: Ik ben het niet met iedere opvatting eens; ik kan niet alles onderschrijven. Dan zouden we willen antwoorden: Dat behoeft ook niet; we hebben ons verstand gekregen om met oordeel des onderscheids te leeren lezen, opdat we diep in ons zouden opnemen wat schoon is, en ter zijde leggen wat ons minder aannemelijk lijkt. Voor den één zal het dit, voor den ander iets anders zijn, al naar den aard en de geestelijke inzichten van den lezer. Maar ik geloof, dat niemand dezen schetsenbundel ter zijde zal leggen, zonder er innerlijk een zegen door ontvangen te hebben.

In een kort „voorwoord” zegt de schrijver, dat zijn eenig doel met dezen bundel is, den Bijbel verstaanbaar te maken voor de menschen van dezen tijd. „En vinden zij in deze schetsen iets, wat zij bedoelen, zoo zullen zij het toch dikwijls oneens zijn, en speuren naar eigen en beter uitleg. Maar daardoor wordt bereikt, dat de Schrift dichter bij ons komt. Dat is het doel. In elk geval legge men een Bijbel naast zich.”

Ik zou dit boek gaarne zien in handen van vele jonge menschen. Zoowel voor hun verstand als voor hun hart kunnen zij er schatten in vinden, en ook kleine, verborgen wegwijzers voor eigen levensrichting en levens-verdieping. Het aangename van deze schetsen is ook, dat zij kort zijn. Jonge menschen houden niet van lang. Ik zelf trouwens ook niet, al ben ik niet meer jong. Kort en krachtig, dat is juist iets voor dezen tijd; men leze een half uurtje, en drage het gelezene dien dag in zijn hart mee. Bijvoorbeeld 's morgens vroeg, of anders 's avonds in een stil momentje, voor het slapen gaan.

E. V.-v. O.

